

Posudek oponenta diplomové práce

Stanislava Hušková, *Obraz matky ve slovesnosti Romů. Vznik romské literatury, autorská tvorba Romů*. ÚE FF UK, Praha 2010, 93 stran textu včetně poznámkového aparátu, 133 stran celkem včetně příloh.

Stanislava Hušková předkládá k obhajobě práci s názvem *Obraz matky ve slovesnosti Romů*, ve které se—navzdory názvu—věnuje na jedné straně zúžené obrazu matky pouze v „autorské tvorbě Romů“ a na druhé straně rozšířeně „fenoménu vzniku romské literatury a její charakteristi[ce]“ (s. 8).

Bohužel pocit, který z celé práce mám, je možno vyjádřit ve třech bodech: formální nedbalost, odborná banálnost, metodologická neadekvátnost. Formální nedbalost uhodí čtenáře do očí hned v prvním „samostatném textu“ autorky, totiž v Poděkování v úvodu práce: v těchto nepatrných čtyřech řádcích textu je pět chyb a překlepů! A bohužel, tento trend prostupuje celou prací, mnohdy samozřejmě i na úkor srozumitelnosti: v citátu na s. 18 uvádí, že se Romové často „adují“, a chvíli jsem přemýšlel, co taková adujace asi je, než mi došlo, že Romové se často radují... V kapitole 2. „Vymezení práce“ se zase hodlá „vymezit vůči etniku“ a „vymezit vůči zkoumané oblasti“ (s. 13)... ono to zní sice učeně, ale je to nesmysl.

Takovéto formální nedostatky naznačují, že ani s obsahem odborných sdělení to možná nebude slavné. A bohužel skutečně je čtenáři prokousat se řadou banalit a truismů, které v práci na úrovni práce diplomové—navíc s tímto tématickým zaměřením—nemají místo: tak například hned v úvodní anotaci (a zcela redundantně na s. 9) se uvádí, že „[r]omská literatura má poměrně úzký vztah k realitě, vychází ze života Romů a Romové jsou v nich představováni pomocí témat, která lze označit za romská“ (citováno včetně zřejmě chybné syntaxe, zdůrazněno). To snad lze říci o každé literatuře—už jenom proto, že definičním znakem umění je komentář k realitě—a adjektivum romský si můžeme nahradit téměř jakýmkoli jiným adjektivem. Na s. 19 se zase dovídáme, že „[m]ateřským jazykem je pro romské etnikum romština“. Nu dobrá, sice žádná novinka, ale bylo by to možné přejít. Ovšem hned o jednu stranu dále (s. 20) se s užitím poznámkového aparátu (poznámce 35) dovídáme, že „[v]ýjimkou však nejsou ani takoví Romové, kteří romštinu téměř nepoužívají, ba dokonce ji ani

neumí.“ Takže se nám velmi komplikovaně a zeširoka sděluje, že někteří Romové mluví romštinou jako svým prvním jazykem, a jiní ne. Kontradikce a zmatečnosti podobného rázu lze nalézt i u „exaktnějších“ dat. Tak na s. 31 autorka uvádí, že „[r]omská literatura v Čechách, respektive v Československu se datuje od roku 1946“ (citováno včetně chybné interpunkce, zdůrazněno). O jednu stranu dále se přece jen připouští existence „literatury psané Romy na území Čech a Slovenska před rokem 1946“, byť o ní není mnoho známo, aby se na téže straně tvrdilo, že „samotný vznik romské autorské literatury“ se váže k roku 1969. To již odkazuje k určité metodologické bezradnosti. Jako její motto by mohla zaznít věta ze s. 26: „Při práci s prameny je důležité se soustředit se na výběr pramenů...“ (citováno včetně chybné syntaxe, zdůrazněno). Vrcholem této bezradnosti by pak byla argumentace se s. 19: Přísloví „kdo se stydí za svůj jazyk, stydí se za svou matku“ ukazuje na důležitost romštiny i romské matky pro romské společenství, vyvozuje Hušková. A svou tezi o významu matky ještě podpírá nevyvratitelným odkazem ke své autoritě: „Ostatně její důležitost je natolik zřejmá, že toto téma zpracovává předložená diplomová práce“! Skromně jsem se domníval, že „předložená diplomová práce“ (oblíbené a opakující se sousloví Huškové) má „důležitost matky“ na základě jejího obrazu v literatuře teprve analyzovat a obhájit.

Jako celek se práce jeví jako poněkud chaotická změť málo obsažných kapitol. Jejím jádrem se zdá být kapitola 6. „Role ženy-matky v tradiční romské rodině—obraz její role ve slovesnosti Romů“. I když je to kapitola zřejmě nejzdařilejší, i ona je spíše souhrnem rešerší z odborných prací (M. Hubschmannové, A. Žigové) a volně řazených a zlehka komentovaných citátů z textů romských autorů. Analýza těchto textů je téměř nepřítomná, a pokud už se objeví, je převzata z prací Sadílkové a Červenkových (např. s. 57, s. 92). Přesto v této kapitole leží největší potenciál celé diplomové práce, čeká ovšem na své rozvinutí.

Kvůli výše zmíněným výhradám nemohu ani souhlasit s poněkud zvláštním „sebehodnotícím“ Závěrem práce Stanislavy Huškové. Na rozdíl od ní samé si nemyslím, že její práce „[j]e novátorská v tom, že se snaží propojit ... pohled romistickýs pohledem etnologickým“ (s. 100-101), ani že [j]e hodnotná, protože v sobě zahrnuje myšlenky samotných romských autorů“ (s. 101). Není novátorská, protože popsat internetové profily absolventů a programů studia jednoho a druhého oboru (s. 27) neznamena novátorsky spojit romistický a etnologický pohled. Není hodnotná, protože hodnota vědecké práce nespočívá

v přepisu citátů (ale v analýze sdělení a v jejich interpretaci). Zcela bez širších komentářů raději ponechám autorčin závěr, že „[p]ředložená diplomová práce využívá možnosti nalézt v tvorbě romských autorů rysy kultury“ (s. 100). Formulace chtě nechtě naznačuje, že by tam třeba žádná „kultura“ být nalezena nemusela!!!

S ohledem na vznesené výhrady mi nezbývá, než práci k obhájení **nedoporučit**.

V Praze, 19.9. 2010

PhDr. Jaroslav Skupnik, Ph.D.

oponent